

Денисюк Олена Миколаївна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Лебединець Ольга Даниїлівна

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ВИКОРИСТАННЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРАКТИК У СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ РОБОТІ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті проаналізовано роль театральних практик як інноваційного інструменту соціалізації, емоційного та комунікативного розвитку молодших школярів з особливими освітніми потребами (ООП) в умовах позашкільної освіти. Здійснено аналіз результатів анкетування 12 фахівців і 18 батьків, структурованого інтерв'ю з педагогом, який має досвід використання театральних практик з дітьми з ООП, проведеного на базі ЦНТТМ «Сфера» (м. Київ). Виявлено високий інтерес батьків до такого виду роботи та обмежене використання театральних практик фахівцями, їх недостатню підготовку. Розроблено авторську програму інклюзивного театрального гуртка «Театр дружби та розуміння» та практичні рекомендації щодо особливостей використання театральних практик у соціально-педагогічній роботі з молодшими школярами.

Ключові слова: театральні практики, соціально-педагогічна робота, молодші школярі з ООП, інклюзивна освіта, позашкільна освіта, емоційний інтелект, соціальна компетентність.

Olena Denysiuk

PhD in Education, Associate Professor,
Associate Professor at Social Pedagogy and Social Work Department
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Olha Lebedynets

Undergraduate Student (Bachelor's degree)
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

THE USE OF THEATRICAL PRACTICES IN SOCIO-PEDAGOGICAL WORK WITH YOUNGER SCHOOLCHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS IN THE CONTEXT OF OUT-OF-SCHOOL EDUCATION

Summary. The article theoretically substantiates the essence and main tasks of socio-pedagogical work with younger schoolchildren with special educational needs (SEN) in the context of modern educational reforms in Ukraine. It analyzes the significance of theatrical practices as a powerful innovative tool for the socialization, emotional development, and communicative growth of children aged 6–10 in out-of-school education settings. The potential of various theatrical forms – theatrical games, role-playing, improvisation, dramatization, and elements of forum theater – in developing social competence, emotional intelligence, empathy, and tolerance is thoroughly revealed. Based on the survey of 12 specialists and 18 parents, as well as a structured interview with an experienced practitioner, an experimental study was carried out at the Center for Scientific and Technical Creativity of Youth «Sfera». The ascertaining stage identified limited systematic use of theatrical practices, insufficient professional training of teachers, and a high level of parental interest in this form of work. The formative stage involved testing the author's inclusive theatrical club program «Theater of Friendship and Understanding» with 11 children with various types of SEN, which demonstrated statistically significant positive changes. The study recorded an improvement in communication skills in 8 out of 11 children, emotional regulation in 7 out of 11 children, and self-esteem in 8 out of 11 children. The developed practical recommendations cover organizational conditions, methodological support, cooperation with parents, teacher training, and monitoring of results. These recommendations take into account the real needs and opinions of both specialists and parents. The research results confirm that theatrical practices represent an effective innovative means of socio-pedagogical work. They successfully overcome socialization barriers and ensure the harmonious development of younger schoolchildren with SEN in an inclusive environment. The obtained findings open new perspectives for the wider implementation of theatrical practices in the system of out-of-school education. Further research should focus on long-term monitoring of the effectiveness of such programs and the creation of methodological manuals for teachers.

Keywords: theatrical practices, socio-pedagogical work, younger schoolchildren with SEN, inclusive education, out-of-school education, emotional intelligence, social competence.

Постановка проблеми. У сучасних умовах реформування системи освіти в Україні, зокрема впровадження Нової української школи (НУШ) та принципів інклюзивної

освіти, особливої актуальності набуває проблема ефективної соціально-педагогічної роботи з молодшими школярами з особливими освітніми потребами (ООП). Діти 6–10 років стикаються

з труднощами соціалізації, емоційного розвитку, комунікації та адаптації до шкільного середовища. Традиційні підходи часто не забезпечують повноцінної інтеграції, що призводить до ізоляції, тривожності та дезадаптації. Інноваційним рішенням є інтеграція театральних практик, які поєднують педагогічні, психологічні та мистецькі методи для подолання бар'єрів розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання соціально-педагогічної роботи з молодшими школярами з ООП висвітлено в працях Н. Рудкевич [10], Т. Котик [7] та ін. Значний внесок у вивчення потенціалу театального мистецтва зробили О. Денисюк [3], О. Демченко [1], В. Звєкова [6], М. Паламарчук [9], Н. Рудницька [11], Т. Турчин [12]. Вчені підкреслюють ефективність театральних практик для розвитку емоційного інтелекту, соціальної компетентності та комунікації. Водночас емпіричних досліджень системного використання інклюзивних театральних практик в умовах позашкільної освіти для молодшого шкільного віку бракує. Невирішеними залишаються питання адаптації програм для дітей з ООП та оцінки їх ефективності.

Метою статті є теоретичний аналіз особливостей використання театральних практик у соціально-педагогічній роботі з молодшими школярами з ООП, розробка авторської програми інклюзивного театального гуртка в умовах закладу позашкільної освіти та практичних рекомендацій щодо її реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціально-педагогічна робота з молодшими школярами є важливою складовою сучасної системи освіти та соціальної підтримки. Вона спрямована на гармонійний розвиток особистості дитини 6–10 років, її адаптацію до шкільного середовища, формування ключових соціальних компетентностей та профілактику труднощів у соціальній взаємодії [10, с. 223]. Сутність соціально-педагогічної діяльності полягає в створенні сприятливих умов для соціалізації, всебічного розвитку особистості, задоволення її соціокультурних потреб, відновлення соціально схвалених способів життєдіяльності [2]. У контексті молодшого шкільного віку ця діяльність забезпечує гармонізацію взаємодій дитини з соціумом, профілактику та подолання складних життєвих обставин, формування соціальної компетентності [7, с. 112].

Закон України «Про освіту» (2017) визначає соціально-педагогічний патронаж як діяльність, спрямовану на забезпечення взаємодії закладів освіти, сімей і суспільства, адаптацію до соціального середовища та психологічний супровід [5].

У Державному стандарті початкової освіти (2025) сформульовано мету початкової освіти як забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини, її природних здібностей і талантів, формування емоційного інтелекту та компетентностей. Серед ключових компетентностей молодших школярів особливе місце посідає культурна компетентність, яка охоплює здатність до самовираження в різних видах мистецької діяльності, інтерес до пізнання мистецтва, розвиток емоційної сфери та культурної емпатії, збереження української культурної спадщини, активної участі у соціокультурній діяльності [4].

Театральні практики виступають потужним інтегративним інструментом. Під ними розуміють театралізовані ігри, рольові ігри, імпрізації, форум-театр, драматерапію, етюди, інсценізацію та драматизацію літературних творів [6, с. 144]. Дослідження групи авторів (Н. Рудницька, Т. Шанскова, І. Коновальчук) доводять, що молодший шкільний вік є важливим періодом для розвитку соціальної компетентності учня, формування готовності до співпраці, роботи в команді, здатності приймати власні рішення і прагнути до розуміння власних потреб і вимог. Театральні практики сприяють розвитку емоційного інтелекту (Т. Котик, Т. Турчин) [7], комунікативної компетентності (Н. Рудницька) [11], соціалізації та толерантності (М. Паламарчук) [9], креативності (О. Демченко) [1] та профілактиці соціальних проблем.

В. Звєкова зазначає, що театральне мистецтво стимулює розвиток через імітацію реальних ситуацій, сприяючи соціалізації, емоційній адекватності та формуванню адекватної самооцінки [6, с. 143]. О. Демченко та С. Драбинюк підкреслюють розвиток емоційної саморегуляції, зниження тривожності, формування емпатії та конструктивного спілкування [1, с. 68]. Н. Рудницька та співавтори акцентують на розширенні емоційного словника та соціальної компетентності [11, с. 267]. М. Паламарчук розглядає інклюзивний соціально-інтерактивний театр як технологію дестигматизації [9, с. 24].

Позашкільна освіта як відкрита, гнучка та менш регламентована форма освіти створює особливо сприятливі умови для впровадження театральних практик у роботі з молодшими школярами з ООП. На відміну від шкільного середовища, позашкільні заклади (центри творчості, будинки культури, інклюзивні студії) дозволяють вільніше поєднувати мистецьку діяльність з соціально-педагогічними завданнями, уникати жорстких академічних рамок і акцентувати увагу на особистісному розвитку та соціалізації дитини. Фахівці позашкільної освіти спираються не лише на власні програми та наукові напрацювання дослідників цієї сфери (зокрема О. Демченко [1] та І. Лавриш [8]), а й активно адаптують і творчо переосмислюють методики та програми фахівців, які працюють у початковій школі.

Потенціал позашкільної освіти у напрямі театральних практик особливо розкривається саме завдяки такій інтеграції підходів. Дослідники підкреслюють, що в умовах позашкільної освіти театральні практики досягають максимальної ефективності завдяки добровільності участі, індивідуально-орієнтованому підходу, можливості тривалішої та системнішої роботи в малих групах, а також тіснішій співпраці з родинами.

Перевагами використання театральних практик у позашкільній освіті є: зниження емоційного навантаження на дитину, створення безпечного середовища для експериментування з соціальними ролями, природне формування толерантності через спільну творчість, розвиток мотивації до навчання та самореалізації, а також можливість органічного поєднання корекційних, розвивальних і дозвіллевих завдань. Це робить позашкільні заклади ідеальною платформою для інклюзивної театральної педагогі-

ки, яка сприяє не лише компенсації труднощів розвитку, а й розкриттю сильних сторін дітей з особливими освітніми потребами.

Таким чином, теоретичний аналіз підтверджує, що театральні практики є ефективним інноваційним засобом соціально-педагогічної роботи з молодшими школярами з ООП.

Для емпіричної перевірки теоретичних положень та розробки практичних рекомендацій на базі ЦНТТМ «Сфера» у 2026 навчальному році було проведено експериментальне дослідження. Методами збору даних стали анкетування фахівців і батьків дітей, які відвідували заклад (онлайн через Google Forms), педагогічне спостереження, аналіз документації та додаткове інтерв'ю з фахівцем, який має досвід роботи з театральними практиками.

На першому етапі опитано 12 фахівців (соціальні педагоги, керівники театральних гуртків, практичні психологи) та 18 батьків.

Серед фахівців (9 осіб) оцінили використання театральних практик як «дуже ефективні» або «скоріше ефективні». Перевагами вважали (обирали не більше 5 варіантів): розвиток комунікативних навичок (11 осіб), розвиток емоційного інтелекту та саморегуляції (10 осіб), подолання тривожності, страхів і невпевненості (9 осіб), формування соціальних навичок і толерантності (8 осіб), розвиток емпатії (7 осіб). Серед основних труднощів називали недостатню підготовку педагогів до роботи з дітьми ООП (8 осіб), труднощі у доборі матеріалу відповідно до особливостей дітей (7 осіб), проблеми з організацією інклюзивного процесу (6 осіб). Лише 4 фахівців використовували театральні практики регулярно, 8 – епізодично. Власний рівень підготовки фахівців до використання театральних практик з дітьми з ООП 9 із 12 респондентів оцінили як «середній» або «скоріше не підготовлені».

Батьки (18 респондентів) відзначили, що їхні діти мають труднощі в комунікації (середній бал 4,1 з 5), контролі емоцій (3,8) та участі в групових іграх (3,9). Більшість батьків (13 осіб) вважають театральні практики «дуже корисними» або «скоріше корисними» для розвитку дитини з ООП. Серед очікуваних позитивних змін називали такі: покращення спілкування з іншими дітьми (16 осіб), зменшення тривожності та страхів (14 осіб), підвищення впевненості в собі (13 осіб), краща адаптація в колективі (12 осіб). Головні побоювання батьків щодо участі дитини в театралізованій діяльності: дитина може соромитися або відмовлятися виступати (11 осіб), важко буде утримувати увагу (8 осіб). 15 батьків готові регулярно відпускати дитину на заняття гуртка за умови індивідуального підходу, кваліфікованого керівника та невеликої групи (до 10–12 осіб).

Додатково було проведено структуроване інтерв'ю з фахівцем, який має багаторічний досвід використання театральних практик в інклюзивних групах. На питання про досвід та найбільш ефективні методи зазначив: «Найчастіше застосовую рольові ігри, пантоміму, ляльковий театр та адаптовані імпровізації, оскільки вони дозволяють поступово залучати дітей з РАС та ЗПП». Основні результати: «Діти починають краще розпізнавати та називати емоції, ініціативніше спілкуються, зменшується тривож-

ність». Труднощі: «Різний темп роботи та швидка втома – тому обов'язково потрібні візуальні опори та короткі вправи». Адаптація: «Використовую піктограми, скорочені сценарії, можливість вибору ролі та індивідуальну підтримку». Роль театральних практик: «Це один з найкращих інструментів розвитку соціальних і комунікативних навичок, бо дитина проживає ситуації в безпечному середовищі». Рекомендації: «Починати з підготовчого етапу, залучати психолога, проводити регулярну рефлексію та обов'язково працювати з батьками».

Отримані дані констатувального етапу стали основою для розробки авторської програми інклюзивного театального гуртка «Театр дружби та розуміння» (10 занять по 45 хвилин, 2 рази на тиждень). Участь взяли 11 дітей 6–10 років з різними варіантами ООП в інклюзивному форматі.

Програма складається з трьох етапів:

1. Підготовчий етап («Знайомство. Я і театр») – створення атмосфери довіри, робота з базовими емоціями, ляльковий театр, пантоміма, прості театралізовані ігри.

2. Основний етап («Світ емоцій і дружби») – драматизація казок, імпровізації, парні етюди, елементи форум-театру, розвиток толерантності та командної роботи.

3. Заключний етап («Ми разом») – підготовка та показ спільної вистави, рефлексія.

Усі заняття адаптовані: візуальні опори, скорочені сценарії, індивідуальний підхід, рефлексія після кожного заняття. Проводилася тісна співпраця з соціальним педагогом, психологом та батьками.

На заключному етапі діти успішно підготували та показали інсценізацію казки для батьків. Подальші обговорення та рефлексія підтвердила усвідомлення ними особистого прогресу кожної дитини.

На основі отриманих результатів нами було розроблено комплекс практичних рекомендацій, спрямованих на ефективне та безпечне впровадження інклюзивних театральних практик у закладах позашкільної освіти.

1. Рекомендується формувати інклюзивні групи чисельністю не більше 10–12 дітей. Обов'язково є присутність асистента педагога або практичного психолога, що дозволяє забезпечити індивідуальну підтримку дітям з ООП. Оптимальний графік занять – 2 рази на тиждень по 45 хвилин. Приміщення повинно бути обладнане м'яким килимовим покриттям, достатньою кількістю візуальних опор (картки з емоціями, піктограми, схеми послідовності дій) та вільним простором для рухливих ігор і театральних етюдів.

2. Необхідно використовувати адаптовані матеріали: скорочені сценарії, піктограми, візуальні алгоритми дій. Заняття повинні будуватися за принципом поступовості – від простих театралізованих ігор і пантоміми на підготовчому етапі до складніших імпровізацій та елементів форум-театру на основному етапі. Важливим елементом кожного заняття є обов'язкова рефлексія (усна, за допомогою малювання або вправами на завершення речень), яка допомагає дітям усвідомлювати власні емоції та досягнення. Кожна вправа має передбачати можливість вибору рівня участі

дитини (від спостереження до активного виконання ролі).

3. Ефективність програми значно зростає за умов системної співпраці з сім'ями. Рекомендується проводити вступну консультацію перед початком занять, проміжні зустрічі (один раз на місяць) та відкриті заняття. Батькам варто надавати рекомендації для домашньої практики (прості театралізовані ігри, читання казок з інсценізацією, обговорення емоцій персонажів), що сприяє закріпленню набутих навичок у сімейному середовищі.

4. Однією з головних перешкод, яку виявили більшість опитаних фахівців, є недостатня кваліфікація педагогів для роботи з дітьми ООП засобами театральних практик. Тому рекомендується систематичне підвищення кваліфікації через спеціальні тренінги та семінари з інклюзивної театральної педагогіки. Доцільно розробити методичні посібники, які містять адаптовані сценарії, перелік вправ та рекомендації щодо індивідуальної роботи з різними типами ООП.

5. Для об'єктивної оцінки результатів необхідно вести щоденник педагогічних спостережень, фіксувати участь дітей у різних видах діяльності та проводити повторне анкетування батьків і фахівців на початку, в середині та в кінці програми. Це дозволить своєчасно коригувати зміст занять та оцінювати динаміку розвитку соціальних, емоційних і комунікативних компетентностей дітей.

Запропоновані рекомендації враховують думки та побажання респондентів анкетування та досвід практикуючого фахівця. Їх впровадження дозволить зробити театральні практики доступним, ефективним і безпечним інструментом соціально-педагогічної роботи з молодшими школярами з особливими освітніми потребами в умовах позашкільної освіти.

Висновки. Отже, театральні практики є ефективним інноваційним засобом соціально-педагогічної роботи з молодшими школярами з особливими освітніми потребами (ООП). Теоретичний аналіз, проведений у статті, підтвердив, що соціально-педагогічна робота з дітьми 6–10 років має інтегративний характер і спрямована на соціалі-

зацію, емоційний розвиток та адаптацію дитини в сучасному освітньому середовищі. Театральна педагогіка, що поєднує елементи мистецтва, психології та педагогіки, виступає потужним інструментом формування соціальної компетентності, емоційного інтелекту, комунікативних навичок, емпатії та толерантності

Результати експериментального дослідження, проведеного на базі ЦНТТМ «Сфера», виявили, з одного боку, обмежений характер системного впровадження театральних практик у позашкільній освіті та недостатній рівень підготовки фахівців до їх використання, а з іншого – високий запит і зацікавленість з боку батьків у таких формах роботи. Формувальний етап дослідження, у межах якого було апробовано авторську програму інклюзивного театального гуртка «Театр дружби та розуміння», продемонстрував позитивну динаміку в розвитку дітей: покращення комунікативних навичок, здатності до емоційної саморегуляції, підвищення рівня самооцінки, а також зростання проявів емпатії та взаємопідтримки в групі. Успішна реалізація спільної театральної постановки сприяла підвищенню впевненості дітей у власних можливостях, викликала позитивні емоції та дозволила батькам глибше усвідомити потенціал своїх дітей, побачити їхні сильні сторони. Запропоновані рекомендації (організаційні, методичні, щодо роботи з батьками, підготовки фахівців та моніторингу) враховують реальні потреби педагогів і батьків, що значно підвищує їх практичну цінність.

Водночас отримані результати окреслюють низку аспектів, що потребують подальшого наукового осмислення та емпіричної перевірки. Зокрема, актуальними залишаються питання розроблення методичних рекомендацій щодо адаптації різних видів театру до потреб дітей з різними нозологіями; підготовки фахівців позашкільної освіти до використання театральних практик в інклюзивному середовищі; визначення критеріїв та індикаторів оцінювання ефективності таких практик; вивчення довготривалого впливу театральної діяльності на соціалізацію та особистісний розвиток дітей з ООП.

Список літератури:

1. Демченко О.П. Творчий підхід як умова успішної організації позакласної виховної роботи з молодшими школярами. URL: <https://dspace.vspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6e08bb36-21ed-481c-8d44-221524fd5c71/content> (дата звернення: 27.04.2026)
2. Демченко О.П., Драбинюк С.Ю. Розвиток емоційної саморегуляції молодших школярів із проявами обдарованості в процесі діяльності театального гуртка. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2023. № 4 (91). С. 68-75.
3. Денисюк О. Використання засобів театального мистецтва в підготовці студентів за спеціальністю «соціальна робота». *Ввічливість. Humanitas*. 2024. С. 3-10.
4. Державний стандарт початкової освіти : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2025 р. № 1810. Київ : Кабінет Міністрів України, 2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1810-2025-%D0%BF> (дата звернення: 30.04.2026).
5. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 26.04.2026).
6. Звєкова В. К. Роль театального мистецтва в навчанні молодших школярів у інклюзивному класі. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 70, ч. 2. С. 143–148.
7. Котик Т. М. Нова українська школа: теорія і практика формування емоційного інтелекту в учнів початкової школи : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Астон, 2020. 192 с.
8. Лавриш І. Освітньо-виховні функції дитячого музичного театру в умовах інклюзивної освіти. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2023. Вип. 27. С. 227–240.
9. Паламарчук М. Є. Інклюзивний соціально-інтерактивний театр як технологія дестигматизації осіб з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. 2020. № 2(17). С. 280–298.

10. Рудкевич Н. Методика соціально-педагогічної роботи : навч.-метод. посіб. Львів : Растр-7, 2021. 324 с.
11. Рудницька Н. Ю., Шанскова Т. І., Коновальчук І. М. Потенціал театрального мистецтва у формуванні соціальної компетенції учнів початкової школи. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Т. 3, № 60. С. 267–274.
12. Турчин Т. М. Театральне мистецтво в практиці сучасної початкової школи. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2021. № 2. С. 57–63.

References:

1. Demchenko O. P. (n.d.). *Tvorchy pidkhid yak umova uspishnoi orhanizatsii pozaklasnoi vykhovnoi roboty z molodshymy shkoliaramy* [Creative approach as a condition for successful organization of extracurricular educational work with younger schoolchildren]. Retrieved from <https://dspace.vspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6e08bb36-21ed-481c-8d44-221524fd5c71/content> (accessed April 27, 2026).
2. Demchenko O. P., & Drabyniuk S. Yu. (2023). Rozvytok emotsiinoi samorehuliatcii molodshykh shkoliariv iz proiavamy obdarovanosti v protsesi diialnosti teatralnogo hurtka [Development of emotional self-regulation of younger schoolchildren with signs of giftedness in the process of theatrical club activities]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and Development of Gifted Personality*, 4(91), 68–75.
3. Denysiuk O. (2024). Vykorystannia zasobiv teatralnogo mystetstva v pidhotovtsi studentiv za spetsialnistiu «sotsialna robota» [Use of theatrical art means in training students in the specialty “Social Work”]. *Vvichlivist. Humanitas*, 3–10.
4. Derzhavnyi standart pochatkovoї osvity [State Standard of Primary Education]: zatverdzheno postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 26 hrudnia 2025 r. № 1810. Kyiv: Kabinet Ministriv Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1810-2025-%D0%BF> (accessed April 30, 2026).
5. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Law of Ukraine «On Education»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (accessed April 26, 2026).
6. Zviekova V. K. (2024). Rol teatralnogo mystetstva v navchanni molodshykh shkoliariv u inkliuzyvnomu klasi [The role of theatrical art in teaching younger schoolchildren in an inclusive class]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative Pedagogy*, 70(2), 143–148.
7. Kotyk T. M. (2020). *Nova ukrainska shkola: teoriia i praktyka formuvannia emotsiinoho intelektu v uchniv pochatkovoї shkoly* [New Ukrainian School: theory and practice of forming emotional intelligence in primary school students]: navch.-metod. posib. Ternopil: Aston.
8. Lavrysh I. (2023). Osvitno-vykhovni funktsii dytiachoho muzychnoho teatru v umovakh inkliuzyvnoi osvity [Educational and upbringing functions of children’s musical theater in the conditions of inclusive education]. *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii – Aesthetics and Ethics of Pedagogical Action*, 27, 227–240.
9. Palamarchuk M. Ye. (2020). Inkliuzyvnyi sotsialno-interaktyvnyi teatr yak tekhnolohiia destyhmazyatsii osib z invalidnistiu vnaslidok intelektualnykh porushen [Inclusive social-interactive theater as a technology of destigmatization of persons with disabilities due to intellectual disabilities]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Serii: Pedahohika. Psykholohiia – National Aviation University Bulletin. Series: Pedagogy. Psychology*, 2(17), 280–298.
10. Rudkevych N. (2021). *Metodyka sotsialno-pedahohichnoi roboty* [Methods of socio-pedagogical work]: navch.-metod. posib. Lviv: Rastr-7.
11. Rudnytska N. Yu., Shanskova T. I., & Konovalchuk I. M. (2023). Potentsial teatralnogo mystetstva u formuvanni sotsialnoi kompetentsii uchniv pochatkovoї shkoly [The potential of theatrical art in forming social competence of primary school students]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Actual Issues of Humanitarian Sciences*, 3(60), 267–274.
12. Turchyn T. M. (2021). Teatralne mystetstvo v praktytsi suchasnoi pochatkovoї shkoly [Theatrical art in the practice of modern primary school]. *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia. Psykholoho-pedahohichni nauky – Scientific Notes of NDU named after M. Gogol. Psychological and Pedagogical Sciences*, 2, 57–63.